

ANA BLANDIANA

İndi mən sənə ibadət edirəm

seçmə şeirlər

Səlim Babullaoglu və Jalə İsmayılın tərcüməsində



qanun nəşriyyatı

Ana Blandiana. İndi mən sənə ibadət edirəm (seçmə şeirlər)
Bakı, Qanun nəşriyyatı, 2023, 168 səh.

Bu kitab Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin
“Ana Blandiananın Bakı görüşləri” ədəbi layihəsi çərçivəsində hazırlanıb.
Kitaba daxil edilmiş şeirlərin tərcüməsinə və nəşrinə lütfkarlıqla icazə
verdiyinə görə xanım Ana Blandianaya minnətdarıq.

Yaradıcı heyət həmçinin tərcümələrin hazırlanmasında dəstəyinə görə
Rumıniyanın Azərbaycandakı səfirliyinə, səfir cənab Vasile Soareyə,
hüquq elmləri doktoru, ictimai xadim cənab Vüqar Novruzova
təşəkkür edir.

Üz qabığında Cavid Kişiyevin “Sevgidə şübhəli bilinənlər”
əsərindən istifadə edilib.

Hüquqlar müvafiq qanunlarla qorunur.
İstifadə zamanı istinad vacibdir.

Tərcümə:

Səlim Babullaoglu (rus və ingilis dilindən)
Jalə İsmayıl (rumın dilindən)

Tərtibçi, redaktor, son sözün müəllifi:

Səlim Babullaoglu

Naşir:

Şahbaz Xuduoğlu

Məsləhətçi:

Leo Butnaru

Səhifələmə və dizayn:

Cavid Kişiyev

Korrektor:

Həcər Telmanqızı

Ölçü: 120x210

Qapaq: yumşaq

Çapa imzalanmış: 26.XI.2023

ISBN 978-9952-38-844-2

© Ana Blandiana, 2023

© Səlim Babullaoglu, 2023

© Jalə İsmayıl, 2023

© Qanun Nəşriyyatı, 2023

Ana Blandiana (*rum. Otilia-Valeria Coman; sonradan: Rusan*) – dünya şöhrətli rumın şairəsi, yazıçı, ictimai xadim, insan haqları müdafiçisidir.

1942-ci il martın 25-də Rumıniyanın Timișoara şəhərində anadan olub. Atası keşiş George Koman (*Gheorghe Coman*) 1940-cı illərdə kommunist rejimi tərəfindən repressiyaya məruz qalıb, dəfələrlə həbsxanaya salınıb, "xalq düşməni" kimi damğalanıb. 1964-cü ildə sonuncu həbsdən azad olunandan bir neçə gün sonra bədbəxt hadisə nəticəsində həlak olub.

Ana Blandiananın əsərləri kommunist diktator Nikolae Çauşesku (*Nicolae Ceaușescu*) rejimi tərəfindən dəfələrlə qadağan edilib, özü və yaxınları təqib olunub. "Birinci şəxs cəmində" (1964), "Üçüncü sirr" (1969), "50 şeir" (1970), "Oktyabr, noyabr, dekabr" (1972), "İşıldaqış gözləri" (1981), "Qum saati" (1984), "Şikar ulduzu" (1986), "Ölümdən sonrakı səhər" (1996), "Günəşdən sonra" (2000), "Mənim vətənim" (2010), "Məlum mövzuda variasiyalar" (2018) və başqa şeir kitablarının, "Güzgülü dəhlizlər" (1983), "Olmaq və görünmək" (2005), "Ədəbiyyat qorxusu" (2006), "İlin fəsilləri" (1977, 2001), "Keçmiş layihələr" (1982), "Qorxunun təqlidi" (1995), "Fantastik hadisələr" (2016) kimi esse və hekayə kitablarının müəllifidir.

Rumın dilində 28 kitabı nəşr edilib. Əsərləri 30-dan artıq dilə çevrilib, fərqli dillərdə 60 kitabı çap olunub. Ana Blandiana dünyanın ən məşhur ədəbiyyat və poeziya festivallarında iştirak edib. Əsərləri ABŞ, Birləşmiş Krallıq, Türkiyə, Almaniya, İtaliya, İspaniya, Belçika, Avstriya, Çin, Yaponiya, İsrail, Albaniya, Fransa, Hollandiya, Polşa, Macarıstan, Bolqarıstan, Çexiya, Slovakiya, Braziliya, Kuba, Suriya, Yunanıstan və digər ölkələrdə nəşr olunan nüfuzlu ədəbi dərgilərdə, antologiyalarda yer alıb.

Yaradıcılığı boyu Rumıniya Yazıçılar İttifaqının "Poeziya" (1969), Rumıniya Akademiyasının "Poeziya" (1970), Buxarest Yazıçılar Assosiasiyasının "Proza" (1982), Avstriyanın beynəlxalq "Qotfrid fon Herder" (1982), Rumıniyanın "Milli Şeir Mükafatı" (1997), "Opera Omnia" (2001), Sloveniyanın beynəlxalq "Vilenitsa" (2002), Polşanın beynəlxalq "Avropa Azadlıq Şairi" (2016), Kanadanın "Qriffin" (2018), Makedoniya Struqa Poeziya Festivalinin "Qızıl Çələng" (2019) mükafatlarına layiq görülüb.

"Yüksək ədəbi nailiyyətlərinə və milli mədəniyyətin inkişafındakı töhfələrinə görə" Rumıniyanın "Böyük xaç" ordeni ilə təltif olunub (2000), Fransanın "Fəxri Legion Ordeni"-nin (2009) sahibidir.

Babeş-Bolyay Universitetinin (Rumıniya), Salamanka Universitetinin (İspaniya) və İ.L.Karacale Milli Teatr və Kinematoqrafiya Universitetinin (Rumıniya) fəxri doktoru, Rumıniya Akademiyasının müxbir üzvüdür.

1990-cı ildə Rumıniya PEN Mərkəzinə yaradıb, hazırda təşkilatın fəxri sədridir. Avropa Poeziya Akademiyasının, "Stefan Mallarme" Poeziya Akademiyasının və UNESCO Dünya Şeir Akademiyasının üzvüdür.

Həyat yoldaşı, yazıçı Romulus Rusanla (1935-2016) birlikdə 1993-cü ildə Sighetu Marmatsea şəhərində yerləşən, əvvəllər siyasi həbsxana kimi tanınan yerdə Kommünizm Qurbanları və Müqavimət Memorialını yaradıb, Rumıniyada vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında xüsusi rol oynamış "Vətəndaş Alyansı"-ni da təsis ediblər.

Böyük rumın şairəsi Ana Blandiana mənsub olduğu ədəbi nəslin digər nümayəndələri ilə birgə Stalin rejiminin süqutundan sonra rumın şeirinin dirçəlişi, intibahı üçün böyük işlər görüb. Onun adı rumınlar üçün böyük Mihay Eminesku, Luçian Blaqa və Nikita Staneski qədər əzizdir.

Avropa və dünya ədəbiyyatı, poeziyası kəhkəşanında Ana Blandiananın xüsusi yeri var.

Ana Blandiana eyni zamanda insan sarsılmazlığının, sənətin şərlə mübarizəsindəki yenilməzliyin rəmzidir. Onun dərin və bənzərsiz şeirlərinin ilk dəfə olaraq Azərbaycan dilinə bu həcmdə tərcüməsi və şeirlər kitabının nəşri Rumıniya və Azərbaycanın ədəbi-mədəni həyatı üçün olduqca əlamətdar hadisədir.

Vasile Soare

Rumıniyanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri

“MƏLUM MÖVZUDA VARIASIYALAR”

kitabından

R. üçün

Tərcümələr Səlim Babullaoglunundur

Amma kilsədə qar yağmır...

Sadəcə, paltar olduğunu bilirdim.
Amma unutmuşdum.
Yalnız sən onu çıxarmaq istəyəndə
bunu tələşlə xatırladım
və həmin andaca öz-özümdən soruşdum:
“Hətta on illərdi düşünsələr belə ki, o sənsən,
yalnız paltardı axı...
Və bu tələş nə üçündü?”
İndi heç bir anlaşılmazlıq yoxdu.
Budur, o, əzik-üzük vəziyyətdə,
köhnəlmiş, ömrünü başa vurmuş,
səninlə də heç bir əlaqəsi olmamış kimi
güllərin altındadı yad bir şey kimi.
Baxışlarımı yayındırdım.
Sən isə, hiss eləyirdim ki, baxırsan
mənə və hər ikimizə birlikdə,
amma necəsə çox uzaqdan.
Görünmürdün,
Uellsin romanında necəydisə, elə:
yalnız paltar səni görünən edə bilərdi.
Bir də qar,
çiyinə, kürəyinə düşüb qalan qar –
o da sənin varlığını faş eləyə bilərdi.
Amma kilsədə qar yağmır.

Onu təkəcə mənim üçün qoyduğuna
heyifsizəmirsən ki?

Yadımdadır, bir dəfə düşündüm,
bizi qoruyan mələklər ikidir axı.
Əgər həmişə bir yerdəyiksə,
bu, israf deyilmi?
Bizə biri də bəs edərdi.
Ağlıma da gəlməzdi
nə vaxtsa ayrılı bilərik
və onda
ya mələk seçim qarşısında qalmalı,
ya birimiz ondan vaz keçməliydik.
Düzünü de,
onu tək-cə mənim üçün qoyduğuna
heyifsilənmirsən ki?

Sözün atının düşdüğü andı
mücüze...